

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 และ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 จำแนกขนาดโรงเรียน เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน และเพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. งานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง
2. งานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนและหลักการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน 6 ด้าน คือ การวางแผนงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้

บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน การประเมินผลงานการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 2,383 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 ซึ่งได้จากการสุ่มโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเนและการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 343 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบแล้วนำไปทดลองใช้ที่โรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 60 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ 0.96 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคิร์ต (Likert Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและนำแบบสอบถามส่งให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

พร้อมทั้งนัดหมายเวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน จากแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวนทั้งสิ้น 343 ชุด ได้รับคืนทั้งหมด 343 ชุด คิดเป็น 100 %

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 11.0 ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยวิเคราะห์ F -Test (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe
4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละเกี่ยวกับความคิดเห็นจากข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน จากแบบสอบถามปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 พบว่า

1. ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 3 การให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 4.22$) ด้านที่ 2 การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.20$) และด้านที่ 1 การวางแผนงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X} = 4.10$)

โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ

มากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.63$) อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 2 การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.31$) ด้านที่ 3 การให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 4.29$) และด้านที่ 1 การวางแผนงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X} = 4.16$)

โรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.63$) อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 3 การให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 4.25$) ด้านที่ 2 ด้านการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.20$) และด้านที่ 1 การวางแผนงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X} = 4.12$)

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.56$) อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 3 การให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 4.22$) ด้านที่ 2 การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.20$) และด้านที่ 1 การวางแผนงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X} = 4.10$)

2. ผลเปรียบเทียบการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่าในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 โดยรวมทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ด้านการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และเขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะในการบริหารงานในสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา การได้รับความร่วมมือ และให้การสนับสนุนจากชุมชน บุคคลในท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่น สถานประกอบการ ตลอดจนบุคคลผู้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนแรงงาน นั้น จะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน เพราะชุมชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นลูกหลานของตนเองและต้องการให้บุคคลเหล่านั้นได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีความรู้ ผู้บริหารจึงมีแนวนโยบายและมีการวางแผนการทำงานร่วมกับชุมชนที่ชัดเจน มีบุคลากรที่ได้รับมอบหมายในการทำงาน มีการเข้าร่วมงานต่าง กับชุมชน การทำงานร่วมกับชุมชนและการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนให้กับชุมชนได้รับทราบ ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธีรพล บาริสรี(2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ร้อยละห้าสิบเจ็ดจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการระดมทรัพยากรและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก ด้านการจัดหลักสูตรและการบริหารงานโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติ เมื่อจำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสถานภาพและทุกขนาดโรงเรียนมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ คิง (King, 1989 : 1593-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องโรงเรียนในฐานะเป็นชุมชน และความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสามารถลดความแตกแยกของชุมชนโดยการสร้างความสัมพันธ์ ด้วยวิธีระบอบประชาธิปไตยให้เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลการวิจัยของบุคคลอื่นที่ได้วิจัยไว้แล้ว 3 คน ต้องรักษากฎนั้นไว้ ถ้าให้เขามีโอกาสเข้าร่วมจะมีการปฏิบัติตนตามกฎหมายขึ้น ถ้าบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับภาคตัดสินใจ เขาจะเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับดำเนินงานของโรงเรียน ความแตกแยกจะน้อยลง

2. เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 และ เขต 2 พบว่า ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะมาจากสภาพที่ตั้งและความพร้อมทางด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างกันของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทำให้มีนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไม่เหมือนกัน ตลอดจนศักยภาพ ทักษะความชำนาญในการติดต่อประสานงานกับชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานในท้องถิ่น และบทบาทของผู้บริหารและบุคลากรในการสนับสนุนการให้ความร่วมมือกับชุมชนที่อาจทำได้ไม่ทั่วถึง สภาพที่ตั้ง เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองท้องถิ่น และวัฒนธรรมของชุมชน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มนูญ จันทร์ชัย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนกรมสามัญศึกษาที่มีชาติพันธุ์ไทยส่วย : ศึกษากรณีโรงเรียนกระแซงวิทยา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครบ 6 ด้าน คือ การวางแผนงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และจากการวิจัย ปัญหาที่พบ คือ การประสานงานกับชุมชนยังไม่ทั่วถึงและเป็นปัจจุบันการกำหนดระยะเวลากิจกรรมไม่เหมาะสม นักเรียนมีความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม

การประชาสัมพันธ์และการติดต่อประสานงานยังไม่ทั่วถึง การจัดกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ ขาด อุปกรณ์ด้านกีฬา บุคลากรผู้ควบคุมนักเรียนไม่เพียงพอ ขาดความร่วมมือจากชุมชนบางส่วน ไม่มีแบบประเมินและผลการประเมินไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม ซึ่งโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง จัดทำปฏิทินการจัดกิจกรรม สร้างความตระหนักให้กับนักเรียน โดยยกย่องชมเชยผู้กระทำความดี จัดนิทรรศการต่างๆเผยแพร่ผลงานครูและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดหาอุปกรณ์ต่างๆที่ขาดแคลนเพิ่มเติม รณรงค์ให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น ให้สมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับฤดูกาล และโรงเรียนใช้วิธีประเมินโครงการ สอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องและดูผลงานที่ทำในรูปคณะกรรมการจากโรงเรียนและชุมชนร่วมกัน และสอดคล้องการศึกษาของ นิคม จำปานิล (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษา

เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรภายนอกและภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบ พบว่า บุคลากรภายในและภายนอกมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการประชาสัมพันธ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ด้านการให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ส่วนด้านการให้บริการแก่ชุมชน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่เปิดสอนถึงช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ด้านที่ 1 การวางแผนงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

- ควรมีการศึกษาข้อมูลของชุมชนในทุก ๆ ด้าน
- ควรมีการวางแผนกำหนดแนวทางในการทำงานการสร้างความสัมพันธ์ของ

โรงเรียนกับชุมชนที่สอดคล้องกับสภาพของชุมชน

1.2 ด้านที่ 2 การเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

- ควรมีการจัดเก็บข้อมูลเกียรติประวัติและผลงานดีเด่นของโรงเรียนอย่างเป็น

ระบบ

- ควรมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่เกียรติประวัติให้ชุมชนได้รับทราบ

1.3 ด้านที่ 3 การให้บริการชุมชน

- มีการแต่งตั้งมอบหมายงานแก่บุคลากรผู้รับผิดชอบงานการให้บริการแก่

ชุมชนที่ชัดเจน

- มีการจัดเก็บข้อมูลการให้บริการ การเยี่ยม วัสดุอุปกรณ์ และบริการ

นันทนาการแก่ชุมชนที่เป็นระบบ

1.4 ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

- มีการวางแผนในการปฏิบัติงานและแนวทางในการทำงานที่สอดคล้องกับ

สภาพของชุมชน

- สร้างความตระหนักและความเข้าใจในแนวเดียวกันเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือและการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

1.5 ด้านที่ 5 การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

- ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ ภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชนและมีระบบจัดเก็บข้อมูลที่ดี

- มีการประชุม อบรม สัมมนา และทัศนศึกษาระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหารระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

1.6 ด้านที่ 6 การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

- แต่งตั้งและมอบหมายคณะทำงานเพื่อประเมินผลการทำงาน

- มีการสรุปรายงานผลการทำงาน การประเมินผลการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคแก่ผู้บริหารและชุมชนให้ได้รับทราบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน ของผู้ปกครอง องค์กรปกครองท้องถิ่น และผู้นำชุมชน เฉพาะเจาะจงด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้เกิดผลดีในเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของบุคลากรในโรงเรียนต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน